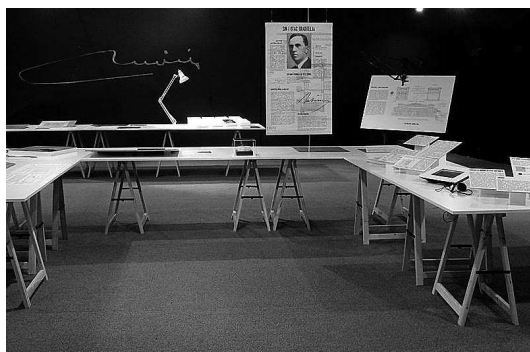

IZLOŽBA "GIOVANNI RUBINICH – ARHITEKTONSKI OPUS"

DEBORAH PUSTIŠEK □ Muzej grada Rijeke, Rijeka

IM 44 (1-4) 2013.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

sl. 1. Pogled na uvodni dio izložbe *Giovanni Rubinic - arhitektonski opus*

sl. 2. Legende su bile popraćene originalnom projektnom dokumentacijom iz Državnog arhiva u Rijeci. Posjetiteljima je bilo posebno zanimljivo vidjeti nerealizirane varijante projekata.

Od listopada 2013. do ožujka 2014. godine u Muzeju je bila postavljena sedma po redu retrospektivna izložba s temom riječkoga arhitektonskog naslijeđa, te druga po redu kojom je obrađen opus graditelja starije generacije iz prve polovice 20. stoljeća.¹ Njome je predstavljen opus Giovannija Rubinicha (1876. - 1945.) - arhitekta, političara i masona - sina lovranskoga samoukoga graditelja Andree Rubinicha i oca arhitekta Giovannija mlađeg. Vremenski je obuhvatila razdoblje od 1900., odnosno od Rubinicheva završetka studija na Politehničkom fakultetu do njegove iznenadne smrti 1945. godine.

Dvogodišnji opsežan znanstvenoistraživački rad kojom je cilj bio utvrditi, opisati i u jednoj publikaciji objediniti sve arhitektove objekte u Rijeci, neovisno o tome je li u njihovoj realizaciji sudjelovao kao projektant ili je njegova tvrtka izvodila radove, rezultirao je dvojezičnim (hrvatsko-talijanskim) katalogom izložbe, odnosno monografijom od sto stranica s ilustracijama u boji.

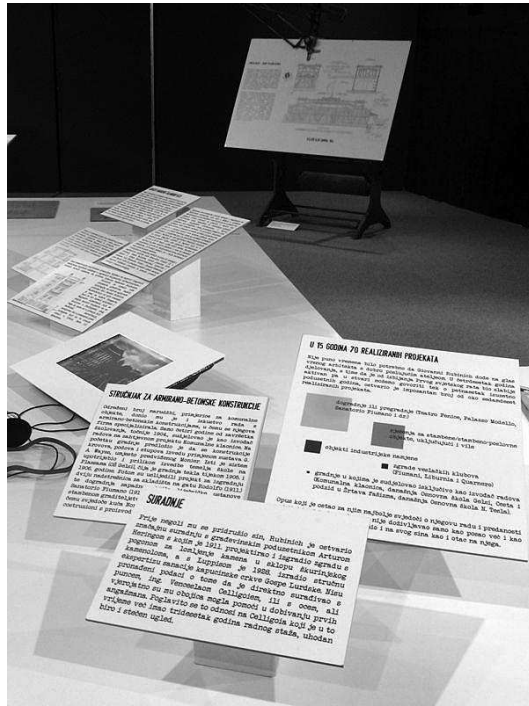
U postav su uvrštena važnija ostvarenja koja su trebala publici ponuditi uvid u kronologiju razvoja arhitektove karijere, ali i predstaviti ga kao jednoga od najznačajnijih protagonista riječkoga secesijskoga graditeljstva uz Emilija Ambrosinija, o kojemu je 2011. godine također bila postavljena izložba iste autorice. Dok se njome nastojala dočarati atmosfera vremena s početka prošlog stoljeća vezana za vanjski izgled građevina i opremu interijera imućnih građana, za novu je izložbu odabran posve drugačiji koncept kojim se nije samo

izbjeglo ponavljanje, već se nastojalo izazvati pozitivno iznenađenje i dodatno zanimanje posjetitelja za dosad često obrađivanu "riječku" temu - secesiju u arhitekturi.

Na oblikovanje postava utjecale su i određene danosti kao što su veličina i izgled izložbenog prostora u kojemu raspored izložaka djelomično određuje podloga jer osim zidova četvrtasti prostor omeđuje i crno platno na drvenoj konstrukciji. Taj je nedostatak bio dodatni poticaj za kreiranje netipičnog postava u kojemu najveća koncentracija izložaka nije na bočnim stijenkama nego na središnjem bijelom stolu koji dominira prostorom i uz popratne rekvizite i izložke stvara dojam arhitektonskog ateljea iz 1950-ih godina.

Dizajnerica Mirna Kutleša, po struci akademska slikarica, za razvedenu je formu stola inspiraciju pronašla u motivu meandra, koji se u obliku dekorativnog friza pojavljuje na Rubinichevoj kući *Sirius*, čije pročelje obiluje masonskim simbolima jer je u njoj djelovala istoimena masonska loža. Na taj je način u izložbu unesen djelić njezine mistične prošlosti. Spomenuti friz intrigantan je i zbog ostalih motiva koje sadržava, poput stiliziranog cvijeća, srdaca i kitova koji su oblikovno i koloristički stopljeni s površinom fasade pa ih je teško uočiti unatoč tome što su smješteni u visini očiju odraslog čovjeka, uz sam nogostup. Smatra se da je razlog tome činjenica da je njihovo značenje ionako bilo poznato samo članovima lože, a oni su ih na tome mjestu i očekivali.

¹ Muzej grada Rijeke od 1999. godine priređuje monografske retrospektivne izložbe posvećene arhitektima čiji objekti pridonose obogaćivanju grada Rijeke urbanističkim naglascima - *Igor Emili*, 1999.; *Vladimir Grubešić*, 2003.; *Ninoslav Kučan*, 2005.; *Zdravko Bregovac*, 2007.; *Andrija Čičin Šain*, 2009.; *Emilio Ambrosini*, 2011. i *Giovanni Rubinic*, 2013.

sl. 3. Dio legendi dobio je trodimenzionalni oblik koji je svojom dopadljivošću privlačio posjetitelje i unosio dinamiku u postav. Sadržaj je bio lako čitljiv jer je pisan stilski privlačno, a opet razumljivo širokoj javnosti.

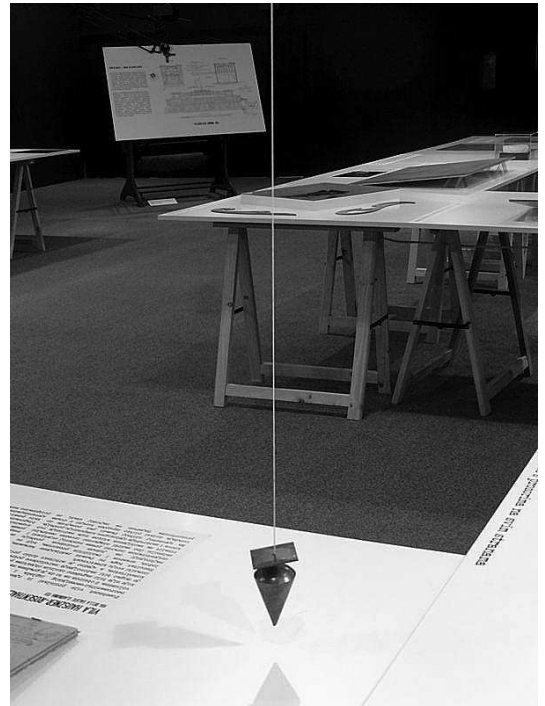
sl. 4. Prostor između legendi iskorišten je za smještaj arhitektonskog pribora i sitnoga građevinskog alata iz prve polovice 20. st. Nekonvencionalnim smještajem nekih od njih posebno smo zainteresirali mladu publiku.

sl. 5. Budući da neke stručne termine nismo mogli izbjeći, a to ne bi bilo ni poželjno, uz rub stola "tekao" je rječnik s kratkim objašnjenjima pojmova bitnih za razumijevanje cjeline. Objašnjenja su bila smještena pokraj legendi u kojima se pojam prvi put pojavio.

sl. 6. Rubinichevi projekti za objekte industrijske namjene izdvojeni su kao posebna cjelina, koja je uz legende i projektnu dokumentaciju sadržavala i popratne ručno iscrtane ilustracije.

Nasuprot ulazu u izložbeni prostor nalazio se dio stola u obliku uglatog slova U, koji je fizički "privlačio" posjetitelja na izložbu, odnosno poslužio je kao polazište za njezino razgledavanje. Legende o objektima s popratnim uvećanim fotografijama izrađene su kao naljepnice za stol, a uvodni je tekst tiskan na platnu koje je visjelo malo iznad njega i sadržavalo je biografske podatke o arhitektu i jedinu poznatu osobnu fotografiju.² Budući da su zidovi minimalno iskorišteni za izlaganje, vješanjem spomenutog plakata nisu pokriveni nikakvi drugi sadržaji u pozadini. Posjetitelja je stoga već na ulazu dočekivala dojmljiva kompozicija od četiri elementa - dva u prvom planu i dva u pozadini, koja je i prije cjelovitog obilaska izložbe naznačila slikovit uvod u njezin sadržaj. Spomenutu vizualnu cjelinu činili su jedini sačuvani arhitektov osobni predmet - ovratnik, koji mu je navodno skinut s vrata kada je ustrijeljen na pragu svoje kuće, iznad tog ovratnika već spomenuti tekstualni uvod s portretom te, u pozadini, stol za tehničko crtanje sa

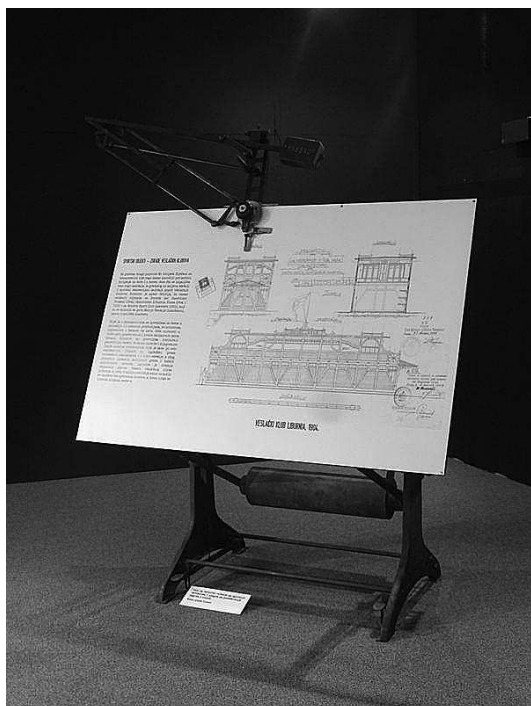
² Tekst legendi bio je samo na hrvatskom jeziku, ali se na poleđini uvodnog panoa nalazio tekst o izložbi na talijanskom jeziku.

zglobnim ravnalima i arhitektov uvećani potpis ispisan bijelom kredom na crnome zidnom paravanu.

Dio sadržaja posjetiteljima je predložen i uz pomoć digitalnih fotografskih okvira (tlocrti građevina s objašnjenjima, povijesne fotografije Rijeke s Rubinichevim zdanjima kao motivom), LCD televizora (vizualni materijal i opis kuće *Sirius*, s naglaskom na pročelnoj dekoraciji) i auditivnog materijala (novinski članak u kojemu je iznesen arhitektov odnos prema pojavi secesije u graditeljstvu, pretočen je u zvučni zapis). Za glazbenu je kulisu izabrana popularna radijska glazba talijanskih autora iz sredine stoljeća.

Uz opis i fotografiju svakog objekta izložena je i originalna projektna dokumentacija posuđena iz Državnog arhiva u Rijeci, osobni kartoni Rubinicheve najuže obitelji te troškovnik u obliku elaborata koji je arhitekt izradio za potrebe gradnje jedne riječke osnovne škole iz 1905., posebno zanimljive po primjeni armiranog betona, ali i po uvedenom centralnom grijanju i ventilacijskom sustavu. Dojam projektnog

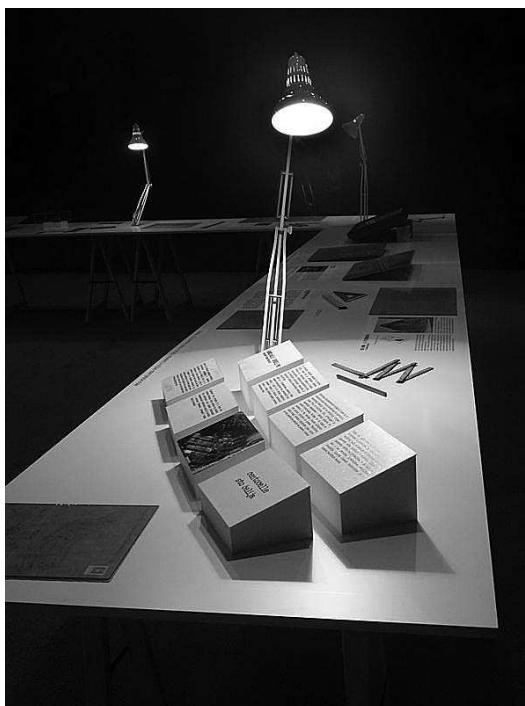
biroa pojačan je i izlaganjem arhitektonskoga te sitnoga građevinskog alata, kao i priručnika koji su bili u optjecaju među domaćim graditeljima, a koji su na izložbi imali više ambijentalno, a manje dokumentarno značenje jer nisu pripadali Rubinichu.

Upotrebom direktne rasvjete u obliku stropnih rasvjetnih tijela i stolnih svjetiljki pozornost promatrača usmjerena je na izložke, dok je ostatak prostora zatamnjen, sukladno već spomenutom naumu da se zidovi i improvizirane pregradne stijene dožive samo kao "ovojnica" izložbe.

Prostor stubišta i polukata, čija je osnovna namjena inače komunikacijska, također je dobio izložbenu namjenu. Poslužio je za prikaz projekcije koja je vizualnim, ali i audiotivnim efektima³ privlačila posjetitelje namjernike, ali i one neupućene koji se nerijetko zadržavaju samo u prostoru prizemlja jednostavnog zato što je stubišna vertikala zaklonjena od pogleda.⁴

Pretprostor je iskorišten i za smještaj još jednoga masonskog simbola koji se *in situ* nalazi pred ulazom u bivšu središnjicu riječke *braće*, kako su se članovi lože međusobno nazivali, a zapravo je njihov službeni znak odnosno logo⁵. Tom mističnom i izvorno skrivenom amblemu postavljen je kao kontrast motiv kružnice s padajućim trakama, koji krase gotovo svako secesijsko pročelje u Rijeci. Iscrtan u paru na bočnim zidovima ulaza, svečano je pozivao na šetnju kroz graditeljsku baštinu grada određenu složenim povijesnim, političkim i gospodarskim događanjima.

Priljeno: 9 svibnja 2014.

sl. 7. Stol za tehničko crtanje sa globnim ravnalima imao je ulogu izložke, ali i postamenta. Crtača površina iskorištena je za smještaj legende o četiri Rubinicheva objekta sportske namjene, koji su na taj način odvojeni od projekata za stambene građevine kojih je bilo daleko najviše.

sl. 8. Radničko naselje akropolskog tipa, u narodu prozvano *Centocelle* (sto ćelija), prikazano je uz pomoć trodimenzionalnih legendi koje su dočaravale izgled naselja.

GIOVANNI RUBINICH – THE ARCHITECTURAL OEUVRE – AN EXHIBITION IN RIJEKA MUNICIPAL MUSEUM

The exhibition *Giovanni Rubinich – the architectural oeuvre* is the seventh of a series of retrospective shows in Rijeka Municipal Museum featuring the architectural heritage of Rijeka since 1999. It presented the oeuvre of an architect of the first half of the 20th century who, alongside Emilio Ambrosini, is considered a pioneer of Art Nouveau architecture in the city on the Riječina.

It was decided, in order for the set-up to be different from those in the past, but also because of certain givens of the exhibition venue, that the greatest concentration of exhibits would be on a central table that dominated the space and together with certain accompanying requisites gave the impression that this was an architect's office. Walls and improvised partitions were, because of certain drawbacks, used only minimally for the exhibits and mainly served as an envelope for the exhibition. The exhibition designer, Mirna Kutleš, found her inspiration for the intricate form of the table in the motif of the meander, which appears in the form of a decorative frieze in the Rubinich Sirius House. Most of the captions were made in the form of stickers for the table, and contained the basic details and features of interest about the structures and their photographs. Each was accompanied with the original architectural documentation, that is, the ground plan and/or an architect's drawing of the building. Some of the contents were presented to visitors with the help of digital photographic frames, LCD televisions and audio materials. The outcome of two years of extensive scholarly work was not the exhibition alone but a bilingual (Croatian and Italian) monograph, in which on a hundred pages of illustrations in colour, all the architect's Rijeka buildings were described and brought together.

3 Zvuk nevidljivoga pisaćeg stroja koji ispisuje naslov izložbe i zvuk pera koje iscrta arhitektovo potpis.

4 Muzej ima po jedan izložbeni prostor u prizemlju te na prvomu i trećem katu. Izložba *Giovanni Rubinich* bila je postavljena na prvom katu.

5 Službeni znak riječke masonske lože kružnog je oblika i sastoji se od natpisa *Sirius* i zvijezde petokrake.